

Plant a diddymu

Sut mae cael gwybodaeth neu gyngor?

I gael gwybodaeth, cymorth a chynghor cyfreithiol di-dâl, cysylltwch â'r Gwasanaeth Cyfreithiol Cymunedol Uniongyrchol ar 0845 345 4 345 neu www.clsdirect.org.uk. Gallwch hefyd geisio cymorth gan Ganolfan Cyngor ar Bopeth neu Ganolfan Cyngor i Ddefnyddwyr.

Beth ddylwn i ei wneud cyn cychwyn deiseb?

Darllenwch daflenni D193 (Ynghylch diddymiad) a D194 (Rydw i eisiau cael diddymiad – beth ddylwn i ei wneud?). Gall staff y llys ddarparu copïau o'r taflenni hyn a phob ffurflen a grybwyllir yn y daflen hon, i chi. Maent hefyd ar gael ar-lein yn www.gwasanaeth-llysoeddem.gov.uk

Fydd y llys yn ymdrin â holl blant y bartneriaeth sifil?

Na, dim ond y rhai sy'n parhau i fod angen eich gofal a'ch cefnogaeth ariannol oherwydd eu hoedran a'u hamgylchiadau.

Bydd yn rhaid i chi enwi pob plentyn byw o'r teulu, waeth faint fo'u hoed, pan fyddwch yn llenwi paragraff 4 o'ch deiseb. Gweler taflen D194 (Rydw i eisiau cael diddymiad - beth ddylwn i ei wneud?)

Bydd y llys yn ymdrin ag unrhyw blentyn a aned i chi a'r atebydd, neu sydd wedi'i drin gennych fel pe bae'n blentyn a aned i chi, ac sydd:

- dan 16 oed; neu
- rhwng 16 ac 18 oed ac yn parhau i fod yn yr ysgol neu'r coleg yn llawn-amser.

Cyfeirir at y plant hyn fel "plant y teulu".

Mae hyn yn cynnwys plant yr ydych chi'ch dau neu un ohonoch wedi'u mabwysiadu. Nid yw'n cynnwys plant maeth.

Pam fod yn rhaid i mi roi manylion am y plant i'r llys?

Rhaid i'r llys ystyried y trefniadau a fwriedir gennych ar gyfer y plant yn dilyn y diddymiad.

Mewn amgylchiadau eithriadol gall ddal y gorchymyn terfynol yn ôl hyd nes y gwneir trefniadau boddhaol ar eu cyfer.

Beth fydd y llys eisiau'i wybod?

Bydd y llys angen gwybod:

- ble maent yn byw;
- gyda phwy maent yn byw;
- a fydd y rhiant arall yn eu gweld ai peidio, a pha mor aml;
- ynghylch eu gofal o ddydd i ddydd;
- ynghylch eu hiechyd;
- lle byddant yn mynd i'r ysgol;
- pa gefnogaeth ariannol y byddant yn ei derbyn; a
- fod unrhyw drefniadau arbennig i'w cynorthwyo neu eu diogelu wedi'u gwneud.

Ydy hyn yn golygu fod yn rhaid i mi ofyn i'r llys wneud gorchmynion am yr holl bethau hyn?

Na. Byddai'n well pe gallech chi, yr atebydd (a'r plant os ydynt yn ddigon hen i ddeall) gytuno ar y pethau hyn gyda'ch gilydd heb i'r llys orfod gwneud gorchymyn (y cyfeirir ato fel "gweithredu'i bwerau dan Ddeddf Plant 1989").

P'un ai a ydych chi a'r atebydd yn cytuno ynghylch y plant ai peidio, ni fydd y llys yn gwneud gorchymyn ynglŷn â hwy ond os byddai hynny'n well i'r plant na pheidio â gwneud gorchymyn o gwbl.

Sut fyddaf i'n dweud wrth y llys am y trefniadau arfaethedig ar gyfer y plant?

Pan fyddwch yn cychwyn eich diddymiad, rhaid i chi lenwi ffurflen D8A (datganiad o drefniadau ar gyfer plant) sy'n nodi'r cynigion a wneir gennych.

Fe welwch y gall yr atebydd hefyd lofnodi ffurflen D8A i nodi ei fod ef neu hi'n cytuno â'r hyn a gynigir gennych.

Gall staff y llys roi copi o'r ffurflen hon i chi.

Beth fydd yn digwydd os na wnaiff yr atebydd lofnodi'r ffurflen D8A?

Bydd y llys yn anfon copi o ffurflen D8A ynghyd â'ch deiseb i'r atebydd. Gofynnir iddo ef neu iddi hi lenwi ffurflen D510(6) (cydnabyddiad cyflwyno) i ddatgan a ydynt yn cytuno â'r hyn a gynigiwyd gennych ai peidio.

Os nad ydynt yn cytuno gallant wneud eu cynigion eu hunain ar ffurflen D8A a'i hanfon i'r llys. Os digwydd hyn, bydd y llys yn anfon copi atoch.

Pryd fydd y Barnwr yn ystyried y trefniadau ar gyfer y plant?

Fel arfer, pan fydd y Barnwr yn edrych ar y papurau wedi i chi wneud cais am “gyfarwyddiadau ar gyfer treial”. Gweler taflen D196 (Mae'r atebwydd wedi ateb fy neiseb – beth ddylwn i ei wneud nesaf?). Fel arfer, ni fydd yn rhaid i chi fod yn bresennol yn y llys pan fydd hyn yn digwydd nesaf.

Beth fydd yn digwydd os yw'r Barnwr yn fodlon ar y trefniadau ar gyfer y plant?

Bydd y llys yn anfon atoch ffurflen D584B (hysbysiad o fodlonrwydd gyda'r trefniadau ar gyfer y plant). Bydd hwn yn dweud wrthyfch nad oes angen i'r llys “weithredu'i bwerau dan Ddeddf Plant 1989”.

Anfonir ffurflen D584B atoch chi a'r atebwydd gyda ffurflen D584A, y ffurflen sy'n dweud wrthyfch pa bryd y gwneir eich gorchymyn amodol. Bydd taflen D197 (Mae gennyf orchymyn amodol – beth ddylwn i ei wneud nesaf?) yn dweud wrthyfch beth fydd yn digwydd ar ôl i'ch gorchymyn amodol gael ei gyhoeddi.

Beth all y Barnwr ei benderfynu os nad yw'n fodlon ar y trefniadau a gynigiwyd ar gyfer y plant?

Mewn amgylchiadau eithriadol gall benderfynu na chewch chi eich gorchymyn terfynol hyd nes y bydd trefniadau boddhaol wedi'u gwneud ar gyfer y plant.

Yn yr achos hwnnw, anfonir atoch gopi o ffurflen D566 (hysbysiad na ddylid gwneud gorchymyn amodol yn derfynol).

Mewn achosion eraill caiff y Barnwr benderfynu unrhyw un o'r canlynol:

- Ei fod angen mwy o wybodaeth ynghylch y plant. Fe gewch wybod pa wybodaeth ychwanegol y mae'n rhaid i chi ei darparu.

NEU

- Y dylid trefnu apwyntiad i chi a'r atebwydd ddod i weld y Barnwr ynglŷn â'r plant. Cynhelir yr apwyntiad yn ystafell y Barnwr (a elwir yn “siambrau”). Fel arfer, dim ond chi, yr atebwydd a'r Barnwr fydd yno.

NEU

- Y dylid paratoi adroddiad lles ynghylch y plant. Bydd swyddog lles neu swyddog adrodd i'r llys ar ran plant a theuluoedd yn cysylltu â chi a'r atebwydd ac yn gwneud apwyntiad i'ch gweld chi'ch dau. Bydd ef neu hi eisiau siarad â'r plant hefyd. Pan fydd yr adroddiad yn barod, fe'i hanfonir i swyddfa'r llys. Bydd y llys yn dweud wrthyfch sut y gallwch gael copi.

NEU

- Y byddai'n well i'r plant pe byddai'r trefniadau a gynigir gennych, neu ryw fater arall yn eu cylch, yn cael eu cynnwys mewn gorchymyn llys. Os digwydd hyn, bydd angen i chi wneud cais ffurfiol i'r llys. Dylech ofyn i dwnai eich cynorthwyo.

Bydd ffurflen D84C yn dweud wrthyfch beth fydd yn digwydd nesaf a beth sydd angen i chi ei wneud.

Pa fath o orchmynion y gall y llys eu gwneud?

Y mathau mwyaf cyffredin o orchmynion yw gorchmynion am gefnogaeth ariannol a gorchmynion “adran 8”.

Ceir gwahanol fathau o orchmynion adran 8:

- “gorchmynion preswyllo” sy’n datgan gyda phwy y dylai’r plant fyw.
- “gorchmynion cyswllt” sy’n datgan pwy y caniateir i’r plant eu gweld, neu dderbyn llythyrau neu alwadau ffôn ganddynt.
- “gorchmynion camau gwaharddedig” sy’n atal rhieni plentyn, neu unrhyw berson arall a enwir, rhag cymryd rhai camau, megis mynd â’r plentyn dramor heb gael caniatâd y llys yn gyntaf.
- “gorchmynion materion penodol” sy’n nodi’n union sut y dylid ymdrin â mater penodol ynghylch y plant, megis eu haddysg.

Gall y llys hefyd wneud gorchmynion megis “gorchmynion gofal” neu “orchmynion amddiffyn brys” pan fo’r plant yn cael eu cam-drin neu mewn perygl o niwed.

Ble rydw i’n gwneud cais am gefnogaeth ariannol?

Pan ydych chi’n gofyn am gefnogaeth ariannol i blentyn, nad yw’n gais am daliad unswm, dylech wneud cais i’r Asiantaeth Cynnal Plant.

Ymron ym mhob achos arall, gan gynnwys pan fo’r atebydd yn llys riant i’r plentyn, dylech wneud cais i’r llys. Bydd staff y llys yn dweud wrthyich os nad yw hynny’n wir.

Faint fydd hyn yn ei gostio?

Mae’n bosibl y bydd yn rhaid i chi dalu ffi i’r llys. Gofynnwch i staff y llys am gopi o daflen **EX50 – Ffioedd y Llys Sirol**. Mae hon yn rhestru’r ffioedd teulu mwyaf cyffredin.

Sut alla i dalu’r ffi?

Gydag arian parod, archeb bost neu siec. Gwnewch eich siec neu’ch archeb bost yn daladwy i ‘Gwasanaeth Llysoedd Ei Mawrhydi’ (GLIEM). Sylwch na all llysoedd dderbyn taliadau drwy gerdyn credyd neu ddebyd.

Oes rhaid talu’r ffi bob amser?

Na. Fe allai eich sefyllfa ariannol olygu nad oes rhaid i chi dalu ffi. Mae’r llyfryn a’r ffurflen gais ar y cyd, **EX160A – Ffioedd Llys – oes rhaid i mi eu talu?** yn darparu rhagor o wybodaeth ynghylch hyn.

Gall staff y llys roi copi o EX160A i chi. Bydd yn rhaid i chi wneud cais ar wahân ar gyfer pob ffi y byddech fel arall yn gorfod ei thalu.

Mae taflen am yr Asiantaeth Cynnal Plant i’w chael o unrhyw swyddfa llys. Bydd y daflen hon yn dweud wrthyich sut i wneud cais.